

Bibliografica Cartografica,

Vol.19(1992). L. Zögner (red.). Sauer, München, 1993. XVIII, 396 s. 21 cm. DEM 168.-.

Det er træls at lave den slags bibliografiske udgivelser, og det kan næppe undre, at denne formelt kommer med nogen forsinkelse - også i betragtning af trykår. Udgivelsen er dog givet nyttigt i sammenhængen, men publikationsformen er passé. Bibliografier er om noget egnede til CD-ROM. Der er godt 4500 publikationer med i denne udgave; 3/4 tematisk ordnet, 1/4 regionalt. Danmark har i det regionale afsnit to poster - lidt magert, mon ikke der skulle være mere, der var værdigt til at tage med?

Henning Mørch

A. Colard & C. Vandermotten: Atlas économique de la Belgique / Economische atlas van België / Economic atlas of Belgium. Editions de l'Université de Bruxelles, 1995. 164 s., ill., 30 cm. BFR 172.-.

Dette er en overskuelig tryksag, ganske nydelig på præmisserne: offset, A4-format. Der er godt 30 'opslag' med hvert sit emne - et er landbrug, resten dækker de to andre sektorer. Hvert opslag består typisk af en dobbeltside med meget knap tekst på engelsk og 4 isaritmekort baseret på de tre snese arrondissementer - visende for et emne, fx træ- & møbelindustri, absolut og relativ værdivækst 1978-1992, andel af områdets samlede økonomi samt, sært nok, produktionsværdi pr. kvadratkilometer. Det sidstnævnte kort må virke absurd på nogle. Et større kort viser med cirkler værditilvækst for hver kommune. På to følgende sider bringes teksten på de to lokale sprog. I nogle afsnit er der nogle små, overskuelige tabeller og evt. yderligere kort. Til sidst er der nogle syntesekort.

Henning Mørch

Atlas Ost- und Südosteuropa.

Hersg: Österreichisches Ost- und Südosteuropa Institut. Borntraeger, Stuttgart, 1996. 1.4, M2 A-B: Ökologie der Landnutzung in Mitteleuropa. 60 cm tværformat. + Teksthefte 44 s., 21 cm. DEM 56.-.

Disse to kort illustrerer i skala 1:1,5 mio hhv. Landschaftseinheiten og Landnutzung. Det ene med 4 grundfarver underdelt med numre i op til 23 enheder; det andet har 23 signaturer mest i rød-grøn-brune farver, der gør det noget

vanskeligt at benytte for nogle farveblinde. Udgivelsen har en karakter, der stiller store krav til det bibliotek, hvor det skal indgå. Den består af et løst A4-omslag, et løst teksthefte og altså to kort. Kortene er foldet, men fås også plane, hvilket må anbefales, da papiret ikke virker specielt egnet til foldning. Tekstheftet bringer en kortfattet tekst om metode og sammenfatning af kortenes indhold. Teksten bringes på tysk og engelsk. Kortbladernes regionale udsnit virker tilfældig: på tværs i midten Tjerkiet og Slovakiet og tilsvarende arealer N & S for de to lande, hvilket giver hele Ungarn og så tilfældige mindre og større bider af ni andre lande. Der ligger et stort arbejde bag indsamling af materiale og fremstillingen, og kortene er da informationsrige, og kan være til nogen nytte som en almen orientering forud for en ekskursion eller til at give et overblik over forholdene i de tre lande, der er med i fuld figur.

Henning Mørch

T.Høj & J. Dahl: Danmarks søer, - søerne i Frederiksborg Amt. Strandbergs Forlag, Vedbæk 1997. 184 s., ill, 31 cm. DKK 398.-.

Dette fjerde bind i den gode serie om de danske søer behandler godt tyve søer - incl. den reetablerede Solbjerg Eng sø. Hver sø har sit særpræg og sin historie - og bliver behandlet i kapitler på to og op til godt tyve sider. Hver artikel er illustreret med i det mindste ét velreproduceret farvefoto og mindst ét kort, der bl.a. viser dybdeforhold og kystlinier, som i det fleste tilfælde er ført a jour lige inden bogen er sat i produktion. De omtalte søer spænder vidt i størrelse; de fleste er selvsagt små, de mindste ca. 3 ha. Men også landets to største søer er med, Arre Sø og Esrum Sø. Dybest er Esrum Sø med 22 m (vandspejlet er i kote 9m); den er også den vandrigeste - skønt overfladearealet er lidt under halvdelen af Arre Søes er vandmængden dobbelt så stort. Et enkelt kapitel behandler en interessant del af den nordsjællandske kulturhistorie: det kongelige kulturfiskeri. I netop den forbindelse kan man savne et selvstændigt kapitel om de særprægede Følstrup Damme. Man savner også et kapitel om Lille Grib sø - et sted må begrænsningen lægges. Men man kan slå efter om Store Grib sø er så bundløs, som det fortælles i folke munde. Litteraturlisten er omfattende med ca. 250 titler, og bogen er i det hele et skatkammer af oplysninger om et vigtigt element i det danske landskab. Det aktive makkerpar Høj og Dahl bliver trøstigt ved og er nu nået næsten halvvejs i den udmærkede serie. Lov og pris for den slags aktive mennesker, der "modtager pension", men ikke giver op af den grund; måtte de få tid og midler til at afslutte værket. Det vil være en gevinst for dansk topografisk litteratur. Det er interessant læsning, der

hermed er anbefalet til glæde for natur- og kulturhistorisk interesserede, til gavn for naturforvaltningen og til sponsorets fortsatte bevågenhed.

Henning Mørch

På opdagelse i kulturlandskabet. V. Etting (red.).

København, Miljø- og Energiministeriet, Skov- og naturstyrelsen, Gyldendal, 1995. 301 s., ill., 28 cm. Pris ej oplyst.

Ideen om at skrive en bog om kulturlandskabet, og hvordan man kan læse, tyde eller forstå det, er en god idé. Vi har her en bog, der fra forskellige faglige tilgange beskriver og søger at give en forståelse af dette emne. 18 forfattere, nok flest geografer og historikere, har skrevet 24 artikler, der belyser meget forskelligartede aspekter ved landskabet, der alle - for en åben sjæl - er spændende og berigende. Der indledes med en generel afdeling om det danske landskab, hvor E. Porsmoses artikel om Kulturlandskab og bebyggelse er den fyldigste. Andre tager fat på oldtidsminder, skovene, allemandsretten, færdselsruter og stednavnene. Anden afdeling fokuserer på forskellige egne af landet, sogne og større landskaber. K-E. Frandsen fortæller om Amager langs det snit, som den nye motorvej skærer tværs over øen, og der kommer mange spændende oplysninger frem på denne måde. Men hvor meget får stressede bilister på en fræsende motorvej tid til sådanne kulturelle fornøjelser? På grundlag af hedebonden Peder Knudsens detaljerede dagbog, 1829-57 giver S. Christiansen en spændende rekonstruktion af driftsprincipperne og -strategierne for datidens hedebrug i Stavlund NV for Karup. Porsmose går i detaljer med to herregårde på Hindsholm, men går videre med udredning af mange andre historiske forhold i området. A. Reenberg har udvalgt et område på Djursland for at følge landskabets skiftende ansigt. Jeg tvivler dog på holdbarheden af den første bastante sætning "De danske landskaber er skabt af mennesket". Frandsen kommer igen med en god artikel om Løjt Land, hvor han har fundet dette i Danmark meget specielle løkkelandskab, som har sidestykker i Bretagne, hvor betegnelsen er "bocage". S. Andersen tager den nordsjællandske "skovbygd" under behandling; et område der er specielt bla. ved sandfygning, Esrum kloster, statsskove mm. Marsken i Sønderjylland beskrives af N.H. Jessen, hvori der både indgår en naturgeografisk forklaring på marskens særlige dannelseshistorie, samt en kobling til den senere udnyttelse, driftsform og administration. Fælles for disse syv lokaliteter er dog, at de fokuserer på "pæne" landbrugsprægede områder, måske bortset fra Frandsens Amager-tværsnit. Industrielle landskaber og byer er ikke taget med. Man kunne forestille sig grusgravene ved

Hedehusene, motorvejsudfletningen i Vallensbæk Mose eller Køge Bugt Strandpark. I en 3. afdeling giver tre forfattere eksempler på opfattelsen af landskaberne, hvordan den har skiftet gennem tiderne, og hvordan den har fæstnet sig i billedkunst og litteratur. 4. og 5. afdeling ser på fremtidens landskab og på gamle korts betydning for forståelsen af kulturlandskabet.

Helhedsindtrykket af bogen er godt. Gode artikler om spændende emner i relation til kulturlandskabet. Artiklerne er som helhed skrevet på et levende og godt dansk, dog har nogle forfattere tendens til overdreven trang til tomme talesprogsargumenter som: jo, selvfølgelig og naturligvis. Det virker også overdrevet at skrive om rejsetid, når det drejer sig om de daglige ture mellem gården og markerne. Der er gode fotografier, billeder og skitser. Men så må det desværre siges i forbindelse med kortudsnittene, at her kniber det en del, desværre. Selv om der fx side 34 står som figurtekst: "Landkort fra område på Fyn i 1:100.000", så er kortudsnittet ikke gengivet i den angivne målestok. Det er kraftigt nedfotograferet og nærmer sig 1:200.000 og det ulæselige. På side 107 er den helt gal, gengivelsen er en teknisk fadæse og ganske ulæselig. I artiklen om Djursland, pp 154-166 er der flere forbytninger eller fejlhenvisninger til korteksemplerne, ligesom de nummererede figurer tilsyneladende kommer i en tilfældig rækkefølge. Hvis man vil illustrere det skrevne ord med kort og andre figurer, så må det være fordi de har en særlig informationsværdi, og så må de gengives ordentligt tillige med en fyldestgørende figurtekst.

Rolf Guttessen

Indgået til redaktionen

H. J. De Blij: Human Geography - culture, society, and space. 5.ed., New York, Wiley, 1996. IX, 531, 36, 7 s., ill., 29 cm. GBP 20,50.

H. J. De Blij & P.O.Muller: Physical geography of the global environment. 2.ed., New York, Wiley, 1996. XVIII, 599 s., ill., 28 cm. GBP 19,99.

J. Cole: Geography of the world's major regions. London, Routledge, 1996. XVII, 474 s., ill., 28 cm. Hardback GBP 60,-. Paperback GBP 19,99.

W. Framke: Turisme - også et erhverv i Danmark. Brenderup, Geografforlaget, 1996. 48 s., ill., 21 cm. DKK 110,-. *A geography of the third World. J. Dickenson et al.*